

Prof. zw. dr hab. Grzegorz W. Kołodko

Dyrektor TIGER

Centrum Badawcze Transformacji, Integracji i Globalizacji przy WSPiZ im. L. Koźmińskiego

Web site: <http://kolodko.tiger.edu.pl>

Semestr jesienny 2002

Wykład: poniedziałki, godz. 8:30-10:00 (Sala B17)

Konsultacje: środy, godz. 18:30-19:30 (Pokój B27)

Asystent: mgr Andrzej Bolesta (bolesta@tiger.edu.pl)

Globalizacja a posocjalistyczna transformacja

1. Zarys wykładu

Globalizacja to proces permanentny. Jej obecna, najdalej posunięta forma wchodzi w swoją rozwiniętą fazę. Trwa proces integracji światowego rynku kapitału, towarów, a także – w mniejszym stopniu – siły roboczej. Globalizacja zarówno przyczynia się do poprawy efektywności, jak i do narastania zróżnicowania społecznego, zatem dylemat „efektywność produkcji a sprawiedliwy podział” także przeniósł się na skalę globalną. W którą stronę zatem zmierza świat i jaka powinna być odpowiedź polityki i przedsiębiorców na nowe wyzwania? Jaka rolę mają do odegrania rządy, a jaka oficjalne i pozarządowe organizacje międzynarodowe? Jakie są lekcje z historii, a jakie długofalowe prognozy? Jakie podłoże mają nasilające się sentymenty i ruchy antyglobalizacyjne i jaka będzie ich rola w przyszłości?

Globalizacja wiąże się integralnie z czwartą rewolucją przemysłową wyrażającą się w ekspansji Internetu i wyłanianiu się tzw. nowej gospodarki. Jaki to ma wpływ na perspektywy rozwojowe krajów bogatych i biednych? W jaki sposób wykorzystać ten fenomen w strategiach rozwoju i przyspieszaniu tempa wzrostu w krajach zaawansowanych mniej zarówno technologicznie, jak i instytucjonalnie, w tym zwłaszcza w gospodarkach posocjalistycznych?

Posocjalistyczna transformacja systemowa obejmuje 30 krajów, w których żyje prawie 1,7 miliarda ludzi (z czego około 75 proc. w Chinach) – więcej niż czwarta część ludzkości. Z jednej strony globalizacja stała się katalizatorem ustrojowych zmian, z drugiej zaś transformacja dopełnia proces globalizacji, przyczyniając się do integracji posocjalistycznych, dopiero wyłaniających się rynków z gospodarką światową. To stwarza zarówno dodatkowe zagrożenia, jak i przede wszystkim nowe szanse. Jak je najlepiej wykorzystać w polityce gospodarczej? Na ile teoria potrafi wyjaśnić występujące tu związki i wspomóc politykę społeczno-ekonomicznego rozwoju, na ile zaś wyprzedził on myśl ekonomiczną? Jaka jest w tej fazie ewolucji systemów gospodarczych rola państwa i organizacji międzynarodowych?

Minęło już 13 lat transformacji, ale rezultaty dotychczasowych przemian są dalekie od zadowalających. Piętrzą się problemy przed rządami i przedsiębiorstwami, przed inwestorami i konsumentami. W wielu krajach tempo wzrostu jest zbyt niskie, aby mogły one niwelować różnicę poziomów rozwoju w porównaniu do rozwiniętych krajów kapitalistycznych. Polska gospodarka wskutek nierozważnego schładzania koniunktury przeszła od fazy rozkwitu w latach 1994-97 do stagnacji w roku 2001 i pierwszej połowie roku 2002. Jakie zatem są

obecnie możliwości ponownego przyspieszenia wzrostu gospodarczego i bardziej korzystnego integrowania się z globalnym układem ekonomicznym?

We wszystkich krajach uwikłanych w ten proces historycznych przemian koszty transformacji są zdecydowanie większe niż to zapowiadano w trakcie lat 90., natomiast jej rezultaty są wyraźnie mniejsze od oczekiwanych. Na ile jest to skutkiem błędnych prognoz, na ile zaś wypływa z błędnej strategii rozwoju? Dlaczego jedne kraje radzą sobie lepiej, podczas gdy inne gorzej? W jakich warunkach instytucjonalnych i przy jakiej polityce państwa może swobodnie rozkwitać prywatna przedsiębiorczość, a to z kolei przekładać się na wzrost całej gospodarki narodowej? Jakie wnioski wynikają dla gospodarek posocjalistycznych z fali kryzysów w innych tzw. emerging markets?

Niezależnie od postępującej globalizacji, w wielu częściach świata nasilają się procesy regionalnej integracji. Najbardziej zaawansowane jest pogłębianie i poszerzanie integracji europejskiej. Na ile zatem tego rodzaju regionalne integracje są zbieżne z globalizacją, na ile zaś mogą stanowić barierę w jej dalszej intensyfikacji? Czy w rzeczywistości świat zmierza w stronę jednego, silnie zintegrowanego globalnego rynku, czy też w kierunku tworzenia się kilku ugrupowań oraz sfer peryferyjnych funkcjonujących na obrzeżu naszej globalnej wioski?

To są podstawowe pytania, w obliczu których stoimy na początku XXI wieku, a na które poszukiwać będziemy odpowiedzi w trakcie wykładu.

2. Literatura obowiązkowa

1. Bank Światowy, „Globalization, Growth and Poverty: Building an Inclusive World Economy”, The World Bank, Oxford University Press, Washington DC 2002, str. 1-51.
http://econ.worldbank.org/prr/structured_doc.php?sp=2477&st=&sd=2857
2. Grzegorz W. Kołodko, „Od szoku do terapii. Ekonomia i polityka transformacji”, Poltext, Warszawa 1999.
3. Grzegorz W. Kołodko, „Globalizacja a perspektywy rozwoju krajów posocjalistycznych”, TNOiK, Toruń 2001.
4. G.W. Kołodko, „2025: dwie historie gospodarczego rozwoju”, w: Grzegorz W. Kołodko (redakcja naukowa), „Rozwój polskiej gospodarki. Perspektywy i uwarunkowania”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego, Warszawa 2002, str. 57-85.
www.tiger.edu.pl/kolodko/kolodko/referaty/pl/TIGER_Rozwoj%20Polski_31%20V%202001.pdf
5. D. Mario Nuti, “Not ‘just another accession’”, Distinguished Lectures Series, No. 3, Leon Koźmiński Academy of Entrepreneurship and Management (WSPiZ), Warsaw 2001
www.tiger.edu.pl/publikacje/dist/nuti.pdf
6. Joseph E. Stiglitz, “More Instruments and Broader Goals: Moving towards the Post-Washington Consensus”, WIDER Annual Lectures, 2, UNU/WIDER, Helsinki 1998 (January)
www.wider.unu.edu/events/annuel1998.pdf

7. G.W. Kołodko, „Globalizacja a odrabianie zaległości w rozwoju”, w: Grzegorz W. Kołodko, „Globalizacja i rozwój”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego, Warszawa 2003 (w druku)
www.tiger.edu.pl/kolodko/kolodko/referaty/pl/Kolodko_Pol.pdf

3. Literatura uzupełniająca

1. Grzegorz W. Kołodko, „Moja globalizacja, czyli dookoła świata i z powrotem”, TNOiK, Toruń 2001.
2. Grzegorz W. Kołodko (redakcja naukowa), „Rozwój polskiej gospodarki. Perspektywy i uwarunkowania”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego, Warszawa 2002.
3. Tadeusz Kowalik, „Współczesne systemy ekonomiczne. Powstawanie, ewolucja, kryzys”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego, Warszawa 2000.
4. Marie Lavigne, „The Economics of Transition: From Socialist Economy to Market Economy”, Macmillan, Chatham, Kent 1999.
5. Douglass C. North, „The Contribution of the New Institutional Economics to an Understanding of the Transition Problem”, WIDER Annual Lectures, 1, UNU/WIDER, Helsinki 1997 (March)
www.wider.unu.edu (Annual Lectures)
6. Andrzej Wojtyła, „Czy tradycyjna ekonomia pozwala zrozumieć „nową gospodarkę”?”, w: Grzegorz W. Kołodko (redakcja naukowa), „Nowa gospodarka” i jej implikacje dla długookresowego wzrostu w krajach posocjalistycznych”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego, Warszawa 2001, str. 32-51.
7. Grzegorz W. Kołodko i Marcin Piątkowski (redakcja naukowa), „Nowa gospodarka” i stare problemy”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego, Warszawa 2002.
8. Grzegorz W. Kołodko, „Tygrys z ludzką twarzą”, TNOiK, Toruń 2002.

4. Wymagania i warunki zaliczenia

Uczęszczanie na wykład jest obowiązkowe. Warunkiem zaliczenia jest przestudiowanie zadanej literatury (co może być okresowo sprawdzane w formie pisemnej na początku wykładu) oraz przygotowanie do 20 stycznia 2003 roku eseju o objętości około 1,5 tysiąca słów (7-8 tysięcy znaków ze spacjami) na wybrany temat związany z problematyką wykładu.

5. Tematy wykładów i literatura

1. **Zarys wykładu i przegląd zagadnień** (7 października)
2. **Globalizacja przełomu wieków** (14 października)
„Globalization, Growth and Poverty: Building an Inclusive World Economy”, The World Bank, Oxford University Press, Washington DC 2002, str. 1-51.
http://econ.worldbank.org/prr/structured_doc.php?sp=2477&st=&sd=2857
G.W. Kołodko, „Globalizacja a perspektywy...”, Rozdział I, II i III, str. 11-52.
3. **Kryzys i upadek gospodarki socjalistycznej** (21 października)
G.W. Kołodko „Od szoku do terapii...”, Rozdział 1 i 2, str. 29-74.
4. **Ekonomia i polityka rynkowej transformacji** (28 października)
G.W. Kołodko, „Od szoku do terapii...”, „Wstęp”, str. 21-26 oraz Rozdział 6 i 7, str. 143-185.
5. **Chińska droga do rynku** (4 listopada)
G.W. Kołodko, „Od szoku do terapii...”, Rozdział 3, str. 77-88.
6. **Konsensus waszyngtoński i rola organizacji międzynarodowych** (18 listopada)
G.W. Kołodko, „Od szoku do terapii...”, Rozdział 5, str. 119-140 oraz Rozdział 11, str. 255-295.
J.E. Stiglitz, „More Instruments and Broader Goals: Moving towards the Post-Washington Consensus”, WIDER Annual Lectures, 2, UNU/WIDER, Helsinki 1998 (January)
www.wider.unu.edu/events/annuel1998.pdf
G.W. Kołodko, „Globalizacja a perspektywy...”, Rozdział IX, str. 119-128.
7. **Wielka transformacyjna depresja i kryzysy okresu przejściowego** (25 listopada)
G.W. Kołodko, „Od szoku do terapii...”, Rozdział 4, str. 89-118.
G.W. Kołodko, „Globalizacja a perspektywy...”, Rozdział IV i V, str. 53-78.
8. **Budowa instytucji gospodarki rynkowej i nowa rola państwa** (2 grudnia)
G.W. „Od szoku do terapii...”, Rozdziały 9 i 10, str. 219-253.
9. **Polska transformacja** (9 grudnia)
G.W. Kołodko, „2025: dwie historie gospodarczego rozwoju”, w: Grzegorz W. Kołodko (redakcja naukowa), „Rozwój polskiej gospodarki. Perspektywy i uwarunkowania”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego, Warszawa 2002, str. 57-85.
www.tiger.edu.pl/kolodko/kolodko/referaty/pl/TIGER_Rozwoj%20Polski_31%20V%202001.pdf
10. **Efektywność a sprawiedliwość** (16 grudnia)
G.W. Kołodko, „Od szoku do terapii...”, Rozdział 8, str. 187-215.

- 11. Regionalizacja rynków i integracja europejska (6 stycznia)**
D.M. Nuti, "Not 'just another accession'", Distinguished Lectures Series, No. 3, Leon Koźmiński Academy of Entrepreneurship and Management (WSPiZ), Warsaw 2001
www.tiger.edu.pl/publikacje/dist/nuti.pdf
G.W. Kołodko, „Globalizacja a perspektywy...”, Rozdział VIII, str. 105-117.
- 12. Globalizacja a wyrównywanie poziomu rozwoju (13 stycznia)**
G.W. Kołodko, „Globalizacja a perspektywy...”, Rozdział VI i VII, str. 79-103 oraz X i XI, str. 129-171.
G.W. Kołodko, „Globalizacja a odrabianie zaległości w rozwoju”, w: Grzegorz W. Kołodko, „Globalizacja i rozwój”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego, Warszawa 2003 (w druku)
www.tiger.edu.pl/kolodko/kolodko/referaty/pl/Kolodko_Pol.pdf
- 13. Perspektywy krajów posocjalistycznych w globalnej grze ekonomicznej (20 stycznia)**
G.W. Kołodko, „Od szoku do terapii...”, Rozdział 12, 13 i 14, str. 299-322.
G.W. Kołodko, „Globalizacja a perspektywy”, Rozdział VII, str. 91-103.